

EL MICALET GALÀCTIC



# Els miserables

Victor Hugo

Adaptació de Teresa Broseta

Il·lustracions d'Elisa Ancori





1

*Monsenyor Myriel*

Corria l'any 1804 quan un humil capellà de poble va fer un curt viatge a París. Havia de resoldre alguns assumptes urgents de la seua parròquia. En aquella breu visita, tingué ocasió de mostrar els seus respectes a Napoleó, que acabava de ser coronat emperador de França. La humilitat i l'amabilitat del capellà Myriel impressionaren tant l'emperador que, poc després, el nomenà bisbe de la ciutat de D.

Monsenyor Myriel es traslladà a la ciutat de D. amb les dues dones amb les quals vivia. Una era la seua germana, Baptistina; l'altra, la vella serventa que atenia la casa, la senyora Maglóire. Els tres s'instal·laren en el palau bisbal, que es trobava al costat de l'hospital de la ciutat. Com a bon veí, el bisbe Myriel

no tardà gens a visitar l'hospital, i a interessar-se pels problemes que patia.

El director de l'hospital li parlà amb sinceritat:

—El problema més greu que tenim és la falta d'espai, monsenyor. Ja ha vist que els malalts estan amuntonats en unes sales molt menudes. Quasi semblen cel·les! És impossible ventilar-les correctament, ja pot imaginar-s'ho. I la situació és molt pitjor quan es presenta una epidèmia i els malalts es multipliquen, com ens ha passat enguany amb el tifus. Pot creure que no sabíem què fer!

El bisbe només necessità pensar un moment per a trobar una solució que deixà el director sense paraules.

—El vostre hospital és molt menut i atén molts malalts, senyor director. Per contra, el palau bisbal és enorme, i només l'habitarem tres persones. No és gens raonable, no troba? Crec que farem bé d'intercanviar-los.

L'endemà mateix, els malalts foren traslladats al palau bisbal. Monsenyor Myriel s'instal·là a l'hospital amb Baptistina i la senyora Maglóire, que acceptaren la seua decisió sense una queixa.

Però la bondat del bisbe anava molt més enllà. Cada mes repartia entre els necessitats bona part del seu sou i de la pensió que cobrava Baptistina, i es quedava només l'imprescindible. D'alguna manera, la generositat del bisbe s'encomanà a altres poderosos

de la ciutat, que augmentaren les seues donacions. I el poble, feliç com mai, va decidir que monsenyor Myriel es mereixia el nom de monsenyor Benvingut, i així l'anomenaren sempre.

El bisbe, Baptistina i la senyora Maglóire vivien molt humilment. Feien durar la roba tant com podien, i s'alimentaven bàsicament de llegums i sopa. Els únics objectes luxosos que hi havia a la casa eren nou peces de plata: sis coberts, un cullerot i dos canelobres. Cada dia es donaven el gust de servir la sopa amb el cullerot de plata, i de menjar amb els coberts de plata. I, quan tenien visita, la senyora Maglóire encenia dos ciris en els canelobres de plata que el bisbe havia heretat d'una tia.

Tota la ciutat coneixia i estimava el bisbe Myriel, monsenyor Benvingut. I tot el món sabia que, a casa seua, es procurava posar remei a totes les necessitats. Per això no és estrany el que passà un dia d'octubre de 1815, poc abans de la caiguda del sol.

Un foraster d'aspecte inquietant entrà a peu a la ciutat de D. Era un home de mitjana edat, amb una gorra entaforada fins a les celles, la roba bruta i esgarrada, un sarró de soldat a l'esquena i un pal enorme i nugós a la mà. Observat per molts ulls, caminà pels carrers fins que va trobar una posada, on entrà a demanar sopar i allotjament. Tot i que mostrà que portava diners per a pagar, l'amo de la posada no es refià d'ell. No li agradava l'aspecte del desco-

negut. Per això envià un criat a demanar informes a la gendarmeria. Quan el criat tornà, i li parlà a cau d'orella, l'amo de la posada s'encarà amb el foraster.

—No tinc sopar per a tu ni lloc on allotjar-te. Ves-te'n.

—Puc dormir a la quadra, amb els cavalls —digué el desconegut—. En tinc prou amb un poc de palla.

—No. He dit que te'n vages.

—Però, per què? No heu vist que tinc prou diners? L'hostaler el mirà amb menyspreu.

—No vull els diners d'un expresidiari.

El foraster, en silenci, prengué el sarró i la vara nugosa i tornà al fred i a la foscor del carrer. Encara ho intentà en una altra posada, però ja havia corregut la veu de la seua presència a la ciutat i ningú li va voler donar refugi. Desfet de la fatiga, acabà per tombar-se en un banc de pedra, a la porta de l'església, i allà el trobà poc després una dona compassiva.

—No ho doneu tot per perdut abans de tocar a aquella porta —li digué, assenyalant-li l'antic hospital, convertit ara en palau bisbal.

Com que el foraster no tenia res a perdre, s'atansà a aquella casa sense saber que, en aquell precís moment, Baptistina i la senyora Maglóire compartien les seues preocupacions amb el bisbe Myriel.

—Diuen que és un expresidiari, monsenyor —explicava la vella serventa.

—I dels perillosos, germà meu! —s'espantava Baptistina—. No estarem nosaltres en perill? Mira que no tanquem mai la casa amb clau i...

En aquell instant, algú tocà a la porta amb violència. Les dues dones xisclaren, aterrides.

—Avant —va fer el bisbe, sense alterar-se.

Jean Valjean entrà al palau bisbal com una tromba i, sense esperar ni un segon, parlà amb el cor a la mà.

—El meu nom és Jean Valjean i he passat dènou anys a la presó. He vingut a peu des de molt lluny, i estic mort de fam i de fatiga. Però cap hostaler vol allotjar-me, encara que tinc diners per a pagar-los. Tinc cent nou francs, per a ser exactes. El sou dels meus dènou anys de presidiari. Una dona m'ha dit que ací m'acolliríeu, però açò no sembla una pensió. De tota manera, pagaré, si m'accepteu.

—Senyora Maglóire —digué tranquil·lament el bisbe—, pose un altre cobert a taula.

—Esteu segur? —s'astorà el foraster—. Heu comprés bé que soc un presidiari? Mireu el meu passaport groc, on podeu llegir la meua condemna. Cinc anys per lladre, i catorze més per intentar evadir-me de la presó. Entenc que no em voldreu a casa vostra, però puc dormir a la quadra, amb els animals.

—Senyora Maglóire —digué el bisbe—, pose llençols nets al llit de la cambra. I vosté, cavaller, vinga a seure amb mi a la vora del foc. Soparem prompte.

Jean Valjean començà a balbotejar, incrèdul.

–No em feu fora i em dieu cavaller? I em parleu de vosté, i m’oferiu un llit de persona? Em tracteu com un ésser humà... Sou un home extraordinari! Extraordinari! Fa dènou anys que no em gite en un llit! Dènou anys! Pagaré bé, em podeu creure. Sou l’hostaler?

–Soc un sacerdot.

–Un sacerdot! Aleshores, m’acolliu per caritat? No he de pagar-vos?

–Guardeu els vostres diners. Només Déu sap l’esforç que us ha costat guanyar-los!

Mentre la senyora Maglóire parava taula, el bisbe observà:

–Ací hi ha poca llum, senyora Maglóire.

La senyora Maglóire, que el coneixia bé, posà al centre de la taula els dos canelobres de plata i va encendre els ciris. Valjean, que no podia sentir-se més honrat amb el tracte que li estaven dispensant, volgué tornar a expressar el seu agraïment. Però el bisbe Myriel no el deixà parlar.

–No m’heu d’agrair res. Aquesta casa no és meua, sinó de Déu. La casa on tot el món és benvingut. I tot el que arriba a aquesta casa és el meu germà.

–Sou molt bo, senyor capellà!

–Heu patit molt, fill meu?

–Molt! He patit la fam, i el fred, i la calor, i la por, i el calabós, i les palisses... Els gossos del carrer són





més feliços que els presidiaris! Vaig entrar a la presó amb vint-i-set anys; ara en tinc quaranta-sis i un passaport groc. En això ha quedat la meua història.

–Tot això ha de quedar en el passat, fill meu –digué amb dolçor el bisbe–. Si albergueu pensaments de ràbia i odi contra els homes, sereu digne de llàstima. Però si teniu pensaments de caritat i pau, valdreu més que tots nosaltres.

Després de sopar amb els coberts de plata, el bisbe mostrà a Valjean la seua cambra. L'expresidiari tornà a alterar-se.

–Com? Em feu dormir tan a prop de vosaltres? No teniu por? Com sabeu que no soc un assassí?

El bisbe només respongué:

–Això és problema de Déu.

Mentre el bisbe Myriel eixia al jardí a meditar una estona, com solia fer cada dia abans de gitar-se, Valjean es deixà caure en el llit que l'esperava. Estava tan cansat, que va apagar el ciri d'un bufit i va caure adormit profundament abans de tindre ni un sol pensament.